

عنوان المحاضرة: قواعد الكتابة
المادة الدراسية: الاملاء
المرحلة الدراسية: الاول
مدرس المادة: م.م. غدير محمد قاسم
العام الدراسي: 2025-2026

جامعة الموصل
كلية الآداب
القسم: اللغة التركية وادابها

TDK YAZIM KURALLARI

BÜYÜK HARFLERİN KULLANILDIĞI YERLER ---

A. Cümle büyük harfle başlar: Ak akçe kara gün içindir .

Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir. (Atatürk)

☞ Cümle içinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümleler büyük harfle başlar ve sonlarına uygun noktalama

işareti (nokta, soru, ünlem vb.) konur :

Atatürk “Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!” diyor .

Anadolu kentlerini, köylerini (Köy sözünü de çekinerek yazıyorum.) gezsek bile görmek için değil, kendimizi

göstermek için geziyoruz. (Nurullah Ataç)

*** UYARI: İki çizgi arasındaki açıklama cümleleri büyük harfle başlamaz :

Bir zamanlar -bu zamanlar çok da uzak değildir, bundan on, on iki yıl önce- Türk saltanatının maddi sınırları

uçsuz bucaksız denilecek kadar genişti. (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)

Bu sefer de onları -her zamanki yerlerinde bulmak ihtimaliyle- farkında olmadan aramıştım. (Ahmet Hamdi

Tanpınar (

Yeşiltepe köyüne –benim doğup büyüdüğüm yerdir- varmak üzereyiz .

☞ İki noktadan sonra gelen cümleler büyük harfle başlar :

Menfaat sandalyeye benzer: Başında taşırırsan seni küçültür, ayağının altına alırsan yükseltir. (Cenap

Şahabettin (

*** UYARI: İki noktadan sonra cümle ve özel ad niteliğinde olmayan örnekler sıralandığında bunlar büyük

harfle başlamaz :

Bu eskiliği siz de çok evde görmüşsünüzdür: duvarlarda çiviler, çivi yerleri, lekeler...
(Memduh Şevket Esendal)

Bir kitapta aradığım en önemli 2 özellik şudur: konuyu ele alış tarzı ve ilginçlik .

UYARI: Rakamla başlayan cümlelerde rakamdan sonra gelen kelime özel ad değilse büyük harfle

başlamaz: 2007 yılında Türk Dil Kurumunun 75. yılını kutladık .

☞ Örnek niteliğindeki kelimelerle başlayan cümlede de ilk harf büyük yazılır: “Banka, bütçe, devlet, fındık ,

kanepe, menekşe, şemsiye” gibi yüzlerce kelime, kökenleri yabancı olmakla birlikte artık dilimizin malı olmuştur .

“Et-, ol-” fiilleri, dilimizde en sık kullanılan yardımcı fiillerdir .

B. Dizeler büyük harfle başlar :

Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi

Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi. (Muhibbi)

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak. (Mehmet Akif Ersoy)

Hazırlayan: Kemal Deniz - Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

3

C. Özel adlar büyük harfle başlar :

1 .Kişi adlarıyla soyadları büyük harfle başlar: Mustafa Kemal Atatürk, İsmet İnönü, Kâzım Karabekir, Ahmet

Haşım, Sait Faik Abasıyanık, Yunus Emre, Karacaoğlu, Âşık Ömer, Wolfgang von Goethe, Vilhelm Thomsen vb .

☞ Takma adlar da büyük harfle başlar: Muhibbi (Kanuni Sultan Süleyman), Demirtaş (Ziya

Gökalp), Tarhan (Ömer Seyfettin), Aka Gündüz (Hüseyin Avni, Enis Avni), Kirpi (Refik Halit Karay), Deli

Ozan (Faruk Nafiz Çamlıbel), Server Bedi (Peyami Safa), İrfan Kudret (Cahit Sıtkı Tarancı), Mehmet Ali Sel (Orhan

Veli Kanık) vb .

2 .Kişi adlarından önce ve sonra gelen ünvanlar, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar büyük harfle

başlar: Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Kaymakam Erol Bey, Dr. Alâaddin Yavaşca; Sayın Prof. Dr. Hasan

Eren; Mustafa Efendi, Zeynep Hanım, Bay Ali Çiçekçi; Mareşal Fevzi Çakmak, Yüzbaşı Cengiz Topel; Mimar Sinan ,
Fatih Sultan Mehmet, Genç Osman, Deli Petro vb .

☞ Akrabalık adı olup lakap veya ünvan olarak kullanılan kelimeler büyük harfle başlar:
Baba Gündüz, Dayı

Kemal, Hala Sultan, Nene Hatun; Gül Baba, Susuz Dede, Telli Baba vb .

UYARI: Akrabalık bildiren kelimeler küçük harfle başlar: Tülay ablama gittim. Ayşe teyzemin keki çok güzel .

Ⓓ DİKKAT: Özel isimden önce ya da sonra gelen ve akrabalık bildiren kelimeler (lakap olmamışsa) küçük

harfle yazılır:

Fatma halan da gelmişti bizimle alışverişe .

Maalesef Fatma haladan hâlâ bir haber yok .

Bu konuda dayım Ramiz'in dediklerini dinle .

Hikmet dedenizin vefat ettiğini duyduk .

Hikmet dedenin oğlu askerden dönmüş .

3 .Cümle içinde özel adın yerine kullanılan makam veya ünvan sözleri büyük harfle başlar:

Uzak Doğu'dan gelen heyeti Vali dün kabul etti .

Yarın yurt dışına çıkacakmış Cumhurbaşkanı .

Bu olayla bizzat ilgileniyor Kaymakam .

4 .Saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, ünvan bildiren kelimeler büyük harfle başlar:

Sayın Bakan ,

Sayın Rektör ,

Sayın Vali ,

☞ Mektuplarda ve resmî yazışmalarda hitaplar büyük harfle başlar :

Sevgili Kardeşim ,

Aziz Dostum ,

Değerli Dinleyiciler ,

Hazırlayan: Kemal Deniz - Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

5 .Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar: Boncuk, Fındık, Minnoş, Pamuk vb .

6 .Millet, boy, oymak adları büyük harfle başlar: Alman, Arap, İngiliz, Japon, Rus, Türk; Kazak, Kırgız, Oğuz , Özbek, Tatar; Hacımusalı, Karakeçili vb .

7 .Dil ve lehçe adları büyük harfle başlar: Türkçe, Almanca, İngilizce, Rusça, Arapça; Oğuzca, Kazakça , Kırgızca, Özbekçe, Tatarca vb .

8 .Devlet adları büyük harfle başlar: Türkiye Cumhuriyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Amerika Birleşik

Devletleri, Suudi Arabistan, Azerbaycan, Kırım Özerk Cumhuriyeti vb .

9 .Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler büyük harfle başlar: Müslümanlık, Müslüman ;

Hristiyanlık, Hristiyan; Musevilik, Musevi; Budizm, Budist; Hanefilik, Hanefi; Katoliklik, Katolik vb .

10 .Din ve mitoloji ile ilgili özel adlar büyük harfle başlar: Tanrı, Allah, İlah, Cebrail, Zeus, Osiris, Kibele vb .

UYARI: “Tanrı, Allah, İlah” sözleri özel ad olarak kullanılmadıklarında küçük harfle başlar: Eski Yunan

tanrıları. Müzik dünyasının ilahı .

“Amerika’da kaçakçılığın allahları vardır.” (Tarık Buğra)

11 .Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar: Merkür, Neptün, Satürn; Halley vb .

***UYARI: Dünya, güneş, ay kelimeleri “terim anlamlı ise” büyük yazılır. Gezegen anlamı dışında

kullanıldıklarında yani “terim anlamlı değilse” küçük harfle yazılır :

Ay ve Dünya, Güneş sisteminin birer parçasıdır. (Terim anlamlı)

Biz dünyadan ayrı yaşarken dünya epey değişmiş. (Terim anlamlı değil)

Biliriz ki güneş girmeyen eve doktor girer .

Necip Fazıl, 1905’te dünyaya gelmiş .

.12 ***Düşünce, hayat tarzı, politika vb. anlamlar bildirdiğinde doğu ve batı sözlerinin ilk harfleri büyük

yazılır: Batı medeniyeti, Doğu mistisizmi vb .

Yaşanan gelişmelere Batı dünyası duyarsız kaldı .

Elindeki zenginliklerin değerini bilmiyor Doğu toplumları .

***UYARI: Bu sözler yön bildirdiğinde küçük yazılır: Bursa’nın doğusu, Ankara’nın batısı vb .

***PRATİK BİLGİ: Yön bildiren sözcükler özel isimden önce gelmişse BÜYÜK yazılır, özel isimden sonra

gelmişse küçük yazılır :

____Yön adı____ + ÖZEL İSİM : Batı Karadeniz, Kuzey Irak, Doğu Anadolu ...

ÖZEL İSİM + ____Yön adı____ : Karadeniz'in batısı, Irak'ın kuzeyi, Anadolu'nun doğusu ...

13 .Yer adları (kita, bölge, il, ilçe, köy, semt vb.) büyük harfle başlar: Afrika, Asya; Güneydoğu Anadolu, İç

Anadolu; İstanbul, Taşkent; Turgutlu, Ürgüp; Akçaköy, Çayırbağı; Bahçelievler, Kızılay, Sarıyer vb .

Hazırlayan: Kemal Deniz - Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

5

14 .Yer adlarında ilk isimden sonra gelen ve deniz, nehir, göl, dağ, boğaz vb. tür bildiren ikinci isimler büyük

harfle başlar: Ağrı Dağı, Aral Gölü, Asya Yakası, Çanakkale Boğazı, Dicle Irmağı, Ege Denizi, Erciyes Dağı, Fırat

Nehri, Süveyş Kanalı, Tuna Nehri, Van Gölü, Zigana Geçidi vb .

UYARI: Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde, köy vb. sözler küçük harfle başlar: Konya

ili, Etimesgut ilçesi, Uzungöl beldesi, Taflan köyü vb .

***PRATİK BİLGİ ***

Özel isim veya sayıdan sonra gelmek şartıyla - Kıta, eyalet, il, ilçe, semt, belde, köy isimleri küçük yazılır. (Asya kıtası, Ankara ili, Çavuşlu köyü...) - Mahalle, cadde, sokak, meydan, bulvar isimleri büyük yazılır. (Huzur Mahallesi, Kurt Sokak, 14.Cadde...)

***Yani “ters mantık” yaparsak büyükler (kita, eyalet, il, ilçe, semt, belde, köy) küçük yazılır .

Küçükler de (mahalle, cadde, sokak, meydan, bulvar) büyük yazılır .

15 .Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak kelimeleri

büyük harfle başlar: Halit Rifat Paşa Mahallesi, Yunus Emre Mahallesi, Karaköy Meydanı, Zafer Meydanı, Gazi

Mustafa Kemal Bulvarı, Ziya Gökalp Bulvarı, Nene Hatun Caddesi, Cemal Nadir Sokağı, İnkılap Sokağı vb .